

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ร้องขอคืน
ของกลาง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ร้องขอคืน
ของกลาง ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๗/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่
ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด
เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมตัณจกร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขคำที่
ย. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย
โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๗.๘๗๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์
หมายเลขทะเบียน ลข - ๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔
เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว
ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขคำที่

ม. ๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรณต์และโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณต์หมายเลขทะเบียน - ๑๙๔๙ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑

นางดารารัตน์ มณฑานุช ในฐานะผู้เข้าซื้อและครอบครองรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗

ผู้ร้องในฐานะผู้ให้เข้าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคืนเดียวกันต่อศาลอาญา โดยอ้างว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขณะกระทำความผิดรถยนต์คันดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้อง และผู้เข้าซื้อมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามที่ตกลงกันไว้ เมื่อผู้ร้องทราบเรื่องการประทุพผิตสัญญาจึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางดารารัตน์ มณฑานุช และผู้ค้าประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ดังนั้น การริบรณต์คันดังกล่าวของผู้ร้องเป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ ผู้ร้องไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรณต์ของผู้ร้อง เนื่องจากพนักงานอัยการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ผู้ร้องไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอให้สั่งริบรณต์ของผู้ร้อง เนื่องจากไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด อันเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอให้ศาลอาญาริบรณต์ของผู้ร้องได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าว

เมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่ากระบวนการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งริบรณคดีของผู้ร้องเป็นการดำเนินการและดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบ ไม่ให้โอกาสโต้แย้งคัดค้านอันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมายมาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิดย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารัตน์ มณฑานูช และผู้ร้องต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗ ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ริบทรัพย์สินที่เื้อออำนาจและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า นางดารารัตน์ มณฑานูช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และผู้ร้อง ผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปและยอมทราบประกาศของศาลแล้วกลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรณคดีของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบแล้วแต่อย่างใด และตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสองไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติ ขณะนี้ โดยมุ่งจะปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล และมุ่งคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง การพิจารณาคดีและคำสั่งศาลอาญาในคดีนี้จึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว การที่ผู้ร้องทั้งสองขอคืนของกลาง เป็นการยื่นคำร้องขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ศาลอาญาได้สวนคำร้องขอคืนของกลางเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ปรากฏว่า

(๑) นางดารารัตน์ มณฑานุช แกลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลอาญามีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว จึงขอถอนคำร้อง ศาลอาญานุญาตให้ถอนคำร้อง

(๒) ทนายของผู้ร้องแกลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

(๓) พนักงานอัยการแกลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ได้ยื่นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่มิได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องจากทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งรับตามมาตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งรับทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ส่วนการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง แม้ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมีชื่อทางทะเบียนย่อมทราบจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมายมิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็น

เจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับ เนื่องจากการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่ง เช่นเดียวกับการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ลิดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยมีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาซ้ำซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย ส่วนการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาบังคับใช้ ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๑๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องคัดค้านและหนังสือชี้แจงของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ โดยแยกพิจารณาประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ มีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ มีผลใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกันในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งบุคคลผู้อาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบ ตามมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ทุกคนย่อมได้รับความเสมอกันในกฎหมายได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน จึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่ ๒ มีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

เห็นว่า มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีที่กำหนดวิธีดำเนินการของพนักงานอัยการ ศาล และสิทธิในการยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีของบุคคลภายนอกมิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษอาญาแก่บุคคล หรือการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด หรือการปฏิบัติ

ต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา อันจะเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักการลงโทษอาญาแก่บุคคล และการรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย จึงไม่มีกรณีที่จะขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ประเด็นที่ ๓ มีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่ไม่กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบกระบวนการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และวรรคสี่ ที่จำกัดสิทธิผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยมิให้ยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งริบ เป็นการจำกัดสิทธิที่ไปกระทบกระเทือนสาระแห่งสิทธิในทรัพย์สินและเป็นการจำกัดสิทธิเกินความจำเป็นซึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

เห็นว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่มีคำขอให้ริบทรัพย์สินที่ใช้หรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิดในคดีอาญาทั่วไป กฎหมายก็มิได้กำหนดให้ศาลมีหน้าที่แจ้งหรือประกาศในหนังสือพิมพ์เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองที่บัญญัติว่าให้ศาลตั้งประกาศหนังสือพิมพ์นั้นกลับเป็นการเปิดโอกาสให้แก่บุคคลผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสได้รับทราบเพื่อยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งและศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าศาลจะต้องมีคำพิพากษาหรือคำสั่งทันทีที่พ้นกำหนดสามสิบวันดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางนั้นถ้านับแต่มีการจับกุมและยึดทรัพย์สินของกลางจนกระทั่งสั่งฟ้องจำเลยและยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินของกลาง ต้องผ่านขั้นตอนการต่าง ๆ โดยใช้ระยะเวลาพอสมควร ที่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถยื่นคำร้องเข้ามาในคดีได้ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘

ส่วนที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ บัญญัติว่าห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับจึงเป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับบทบัญญัติวรรคสองดังกล่าวข้างต้น ถ้ายังให้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มีผลใช้บังคับได้อยู่ ย่อมเป็นการขัดหรือแย้งกันอยู่ในตัวและเกิดความซ้ำซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

พระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์เพื่อจะปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นภัยต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวมอย่างร้ายแรง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการพิเศษมารองรับ แต่ก็มิได้ตัดอำนาจแห่งการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์โดยสิ้นเชิงเพียงต้องดำเนินการภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ